

Robert Egnell: Invigningstal vid Östersjöfestivalen 2025

Talare
Robert Egnell
Rektor vid Försvarshögskolan

Datum
28 augusti 2025

Plats
Stockholm

1 Ers kungliga höghet, ers excellenser, kära gäster och fantastiska musiker!

Östersjöfestivalen är på många sätt unik – född ur den vackra idén om att samla alla länder i regionen för att framföra musik i absolut världsklass, men också för
5 att med musikens kraft höja rösten mot miljöförstörelsen av vår natur och våra hav, och att skapa ett engagemang för en hållbar framtid för Östersjöregionen.

Idag står vi trots det inför värre utmaningar än på mycket länge. Krig och konflikter, terror och radikalisering, klimatförändringar, pandemier, extrem
10 fattigdom, cyberattacker, påverkansoperationer och även hot mot våra demokratiska fundament i ett alltmer polariserande samhällsklimat.

Som individer och som samhällen kan vi känna en vanmakt inför alla dessa utmaningar. Eller se oss som offer för yttre omständigheter. ”Det var väl en
15 himla otur att just jag skulle behöva leva i just den här tidsepoken!”

Vi behöver naturligtvis se världen i vitögat, vara realister och anpassa oss efter den verklighet vi lever i. Men måste vi därför acceptera att det är så här världen ska vara? Att den starkes makt regerar snarare än en internationell rättsordning.
20 Att vi löser konflikter med hot och våld? Att vi missbrukar jordens resurser så att vår levnadsmiljö förstörs för kommande generationer? Att samhällen slits isär av polarisering, och att långvariga demokratier glider tillbaka i auktoritära styren. Måste vi acceptera det?

25 Nej, och därför vill jag peka på en sanning som vi ofta blundar för – att alla dessa problem och utmaningar faktiskt är skapade av oss människor. De är orsakade av hur vi förhåller oss till varandra och vår planet, hur vi har organiserat våra samhällen. Det är alltså vi människor som har skapat den här världen av konflikter, förstörelse, brister och orättvisor. Så vem har då

möjligheten att skapa nånting bättre? Vi människor!

Vi har ju minst lika stor kapacitet för det goda som för det onda. Det är vi som skapat fred, utveckling och välstånd i världen. Vi har skapat samförstånd,
35 demokrati och rättssystem. Vi har inte minst skapat musik, konst och litteratur. Vi får inte därför reducera oss själva till offer för omständigheter. Vi måste inse vårt ansvar och vår potential att forma vår framtid!

Musiken och konsten spelar en avgörande roll för att skapa gemenskap,
40 solidaritet, tillflykt och tröst. Vi har sett det genom hela den mänskliga historien och vi ser det just nu i krigets Ukraina där musik, konst och teater spelas överallt – trots fruktansvärda förhållanden.

Den ukrainska skådespelaren Kateryna Kisten beskrev i sitt sommarprat i P1 i år
45 hur teater, film och musik kan få människor att påminnas om ”en bättre och fredligare tid, samtidigt som det hjälper dem att acceptera och ta sig igenom krigets verklighet.” Kulturen blir alltså både en slags tillflykt från verkligheten, och samtidigt en kraft att hantera den. I krigets Ukraina har också både kulturinstitutionernas och lärosätenas viktiga symboliska roll blivit tydlig. De
50 står för framtiden, för hoppet och tron på en bättre morgondag. Mina ukrainska kollegor menar att tystnar musiken, eller om de skulle sluta forska och utbilda, då dör både hoppet och motståndskraften.

Men musiken och konsten är inte bara instrument för att gjuta mod i soldatens
55 barm, eller att trösta, hela och samla en nation i svåra tider. Kulturens institutioner och uttryck är också ofta de mest samhällskritiska. Kulturen är och ska vara rebellisk, den ifrågasätter och protesterar, den river i såren nästan lika mycket som den helar, och just därför är den kärnan i ett samhälles demokrati. Här hemma i Sverige behöver därför fundera över vilken beredskap vi har och
60 vilka resurser som behöver tillföras, för att det fria kulturlivet inte bara ska överleva utan också stärkas för att bidra till vårt demokratiska samhälles robusthet – både till vardags och om det värsta skulle hända.

Vi behöver också nytänkande och kreativitet för att skapa framtidsvisioner och
65 strategier för ett bättre samhälle. Och nog finns den nyfikenheten och innovationskraften i kulturlivet!

Ikväll har vi förmånen att kunna luta oss tillbaka, fly verkligheten och bara njuta

70 av fantastisk musik en stund. Men när Maestro Alan Gilbert slår in de första
takterna i Anna Clynes *Restless oceans* så kan vi lika gärna medvetet eller
omedvetet låta oss inspireras av hennes nytänkande. Och vi kan låta Brahms
första symfonis omedelbara intensitet och ödesdigra pükslag ruska liv i oss,
75 öppna upp oss, och ge oss tillgång till hela vårt mänskliga känsloregister. Ja hela
vår mänskliga kapacitet att ta oss an utmaningarna med kreativitet, passion och
medmänsklighet. Och skulle vi tvivla på vår förmåga eller vilja så är det bara att
låta den sista satsens grandiosa och heroiska avslut slänga alla sådana tvivel åt
sidan. – För så här ska ju inte världen vara, så här ska vi inte förhålla oss till
varandra och vår natur. Vi kan bättre och ikväll låter vi mästerverken från Anna
80 Clyne, Max Bruch och Johannes Brahms inspirera oss till att ta tag i vår bistra
verklighet och att utnyttja den mänskliga gemenskapen och förmågan att skapa
någonting mycket bättre. Tack!

Källa

85 <div>Manuskript hämtat från manskligsakerhet.se (2025-11-21)</div>

Taggar

Invigningstal

URI

90 <https://www.svenskatal.se/tale/robert-egnell-invigningstal-vid-ostersjofestivalen-2025>

95

100

105